

HRVATSKI glasnik

Godina XVIII, broj 24

12. lipnja 2008.

cijena 100 Ft

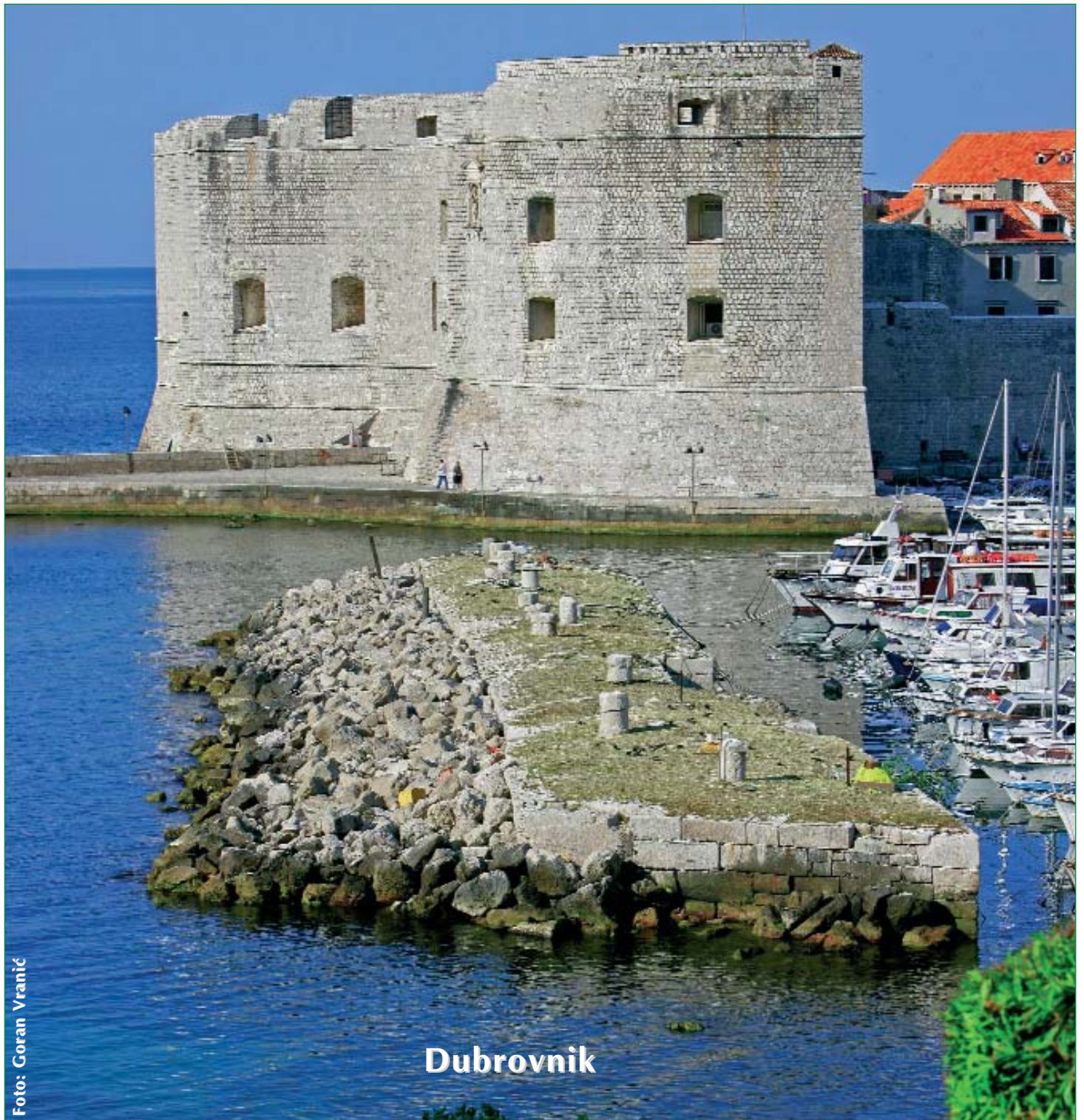

Foto: Goran Vranić

Dubrovnik

Komentar

Što je cilj ocjenjivanja u školi?

Eto, stigao je kraj i ove školske godine, a time i dodjela svjedodžaba sa završnim ocjenama u kojima se vrednuje cjelogodišnji rad. U jednoj jedinosti brojki sažet je rad koji je obavljen tijekom deset mjeseci, pa upravo to daje njezinu težinu. Stoga je golem odgovornost odrediti ocjenu iz pojedinih predmeta. Može bitno će baš ta ocjena, jedna jedina brojka usmjeriti učenika na dobru ili lošu „stazu”. Pozitivna ocjena može biti dobra motivacija za daljnji rad, no samo ako je zaslužna, jer nezaslužna pozitivna ocjena jednako tako može loše utjecati na njezina dobitnika kao nepravedna negativna ocjena. Povlađivanje davanjem boljih ocjena i pohvalama za prosječnost samo se omalovažava sposobnost, rad i uspješnost, što učenici ne cijene, a treniranjem strogoće stvara se odbojnost prema nastavniku i svemu što on predstavlja.

Ocjena je u današnje vrijeme sve važnija, pri upisu u srednju školu se računaju bodovi prema završnim ocjenama, jednako tako pri upisu na visoku školu ili fakultet premda ocjena nije nužno i pravi pokazatelj djetetovih sposobnosti. Sve to ima svoje posljedice. Prava je istina da školskim, ali i obiteljskim životom često ovladava ocjena. Mnogi učitelji, roditelji, a i djeca misle da ocjene nisu mjerilo znanja, ipak svi pitaju za ocjenu čim se radi o rezultatima školovanja. Sve priče o školi počinju na temi ocjenjivanja, a često dijete – učenik poistovjećuje se s ocjenom. Školovanje često postane uzrok straha i zebnje, vrlo naglašenoga natjecateljskog duha. Žrtve takva ozračja podjednako su i neuspješni i uspješni učenici jer bitka za ocjene i bodove je nemilosrdna. Dakle, ocjenjivanje učenika vrlo je složen posao koji utječe na učenika, nastavnika, a i roditelja. Što je uopće ocjena? Po definiciji to je jednokratno mjerilo znanja. Zna se i to da ocjenjivati cjelogodišnji rad s pet brojeva nije lako, točno se zna da između istih ocjena različitih osoba često ima razlike. Da bi učenici bili zadovoljni ocjenama koju su dobili, što je vrlo važno u odgoju ocjenjivanja samoga sebe, treba im predložiti razlog i način ocjenjivanja. Oni trebaju znati elemente i kriterije ocjenjivanja. Zapravo nastavnici su tvorci pravilnika ocjenjivanja, proistječu iz cilja i zadataka okvirnog obrazovnog programa gdje je jasno određeno koja znanja i koje vještine učenici trebaju usvojiti. Najpravednija će ocjena biti postignuta onda ako se nastavnici pridržavaju svojih zadanih pravila ocjenjivanja.

Premda je ocjenjivanje, odnosno ocjena izvor mnogih problema i sukoba u školama, odnosno između nastavnika, učenika i roditelja, ipak gotovo ih se nitko ne želi odreći, štoviše potjera za njima (naravno dobrima) sve više se naglašava, međutim, zaboravlja se na jedan vrlo važan cilj ocjenjivanja koji bi djetetu bio koristan kroz cijeli život, a to je da nauči sebe ocjenjivati, kako bi mogao poslije pratiti svoj razvoj i napredak, kako bi bio načisto svojim mogućnostima prilikom određenih izazova i zadataka. Da bi se pravo samovrednovanje razvilo u djece, nastavnici im mogu pomoći na taj način da se pri davanju ocjene pokušaju zadržati u okvirima objektivnosti. bb

„Glasnikov tjedan”

Načini ostvarivanja mađarske kulturne i književno-jezične politike bili su itekako vidljivi i poticajni. Započeti prvim danom mjeseca lipnja, odigravaju se do sredine lipnja. Izvedena je opereta „Budimpešto, čudnovata si!”. Ista je opereta izvedena na Jelačićevu trgu u Zagrebu i u osječkome Hrvatskom narodnom kazalištu. U sklopu Festivala europske kratke priče, u Profil Megastoreu gostovao je književnik Ádám Bodor, povodom čega je bila predstavljena njegova knjiga „Okrug Sinistra” (Sinistra körzet). Također u sklopu Festivala europske kratke priče, u Booksi, o svome životnom putu i književnom stvaralaštvu govorio je Ádám Bodor. Razgovor s njim vodio je lektor Katedre za hungarologiju Sveučilišta u Zagrebu István Ladányi.

Arhitekt Eleőd Ákos, idejni začetnik i realizator Muzeja „Memento”, izlagao je o „Parku spomenika” u Budimpešti. Članovi uredništva EX Symposiona predstavili su najnoviji broj kojemu je tema *Dim*. Na predstavljanju su sudjelovali mađarski autori Viktória Radics, Gyula Zeke i Péter Bozsik te dva hrvatska autora: Slađan Lipovec i Boro Radaković. Dr. László

Kontler, profesor i predstojnik Katedre za povijest na Srednjoeuropskom sveučilištu u Budimpešti, održao je predavanje *Distances celestial and terrestrial, or relevant knowledge on the margins: Maximilian Hell's Arctic expedition of 1769* na zagrebačkome Filozofskom fakultetu, a 4. lipnja u Velikoj dvorani Matice hrvatske, u suradnji s Odjelom za povijest Matice hrvatske,

predstavljena je knjiga Lászla Kontlera *Povijest Mađarske*. U tih petnaestak dana predstavljanja Mađarske u glavnom gradu Hrvatske nije izostao ni mađarski film u kinu Tuškanac, i to od 9. do 15. lipnja. O suvremenome mađarskom filmu govorio je filmski kritičar György Báron. Viđeni su i bit će viđeni film Hukkle redatelj György Pálfi, *Másnap* (Sutradan) Attila Janischa, *Dealer* (Diler) Benedeka Fliegaua, *Friss levegő* (Svjež zrak) Ágnes Kocsis i *Fehér tenyér* (Bijeli dlan) Szabolcsa Hajdúja. I u ovim danima ljetnih vrućina i prvih godišnjih odmora, u svakom slučaju, reprezentativni presjek mađarske suvremenosti za sve one koje kulturološki zanima mađarski prostor.

Branka Pavić Blažetin

U Pečuhu održan 53. kongres Federalne unije europskih manjina

Aktualno

Dvije značajnije ovogodišnje priredbe

U mlinaračkoj osnovnoj školi 29. svibnja zasjedala je Hrvatska manjinska samouprava Zalske županije raspravljajući o uravnoteženju (rebalansu) godišnjega proračuna te o budućim priredbama. Samouprava je svoj proračun preinačila s 1.093.000 Ft na 1.843.000 (zbog dobivenih potpora preko natječaja). Organizacija planira dvije značajnije regionalne priredbe u 2008. g.: Međunarodni vikend hrvatskih ribiča i mladeži u Zalskoj županiji i Jesenske književne dane.

Ladislav Penzeš, predsjednik samouprave, pošto je ustanovio da organizacija ima kvorum, otvorio je sjednicu, zatim su prihvaćene točke dnevnoga reda.

Prvo se raspravljalo o državnom hodočašću u Kačmar, tj. o već obavljenom programu, za koje je dobivena potpora od Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine. Zatim se govorilo o planiranim programima i o njihovu proračunu. Županijska samouprava 5. i 6. srpnja u Serdahelu će prirediti Međunarodni vikend hrvatskih ribiča i mladeži Zalske županije. U okviru dvodnevne priredbe planira se ribolovno natjecanje između ekipa šest hrvatskih regija, odnosno iz Međimurja. O tome su već obaviještene regije, kazao je g. Penzeš, a o detaljnom programu obavijest će dobiti naknadno. Već ima obećanja da će sastaviti ekipu iz nekih regija. Drugi dan bi bio posvećen prijateljskom razgovoru gdje bi predstavnici pojedinih regija razgovarali o raznim pitanjima manjina, te o mogućnostima suradnje. Istoga dana za djecu se priprema prikaz starih igara odnosno zanata: košarstvo, lončarstvo, pletenje te natjecanja u raznim vještinama, športska natjecanja, mali nogomet, šah, streljaštvo, a vikend bi se okončao zabavom na otvorenome. Druga veća priredba, koja bi se provela u zajedničkoj organizaciji Županijske samouprave i Hrvatske manjinske samouprave sela Kerestura bila bi „Jesenski hrvatski književni dani” 26–28. rujna. Tradicionalna priredba bila bi ostvare-

na u okviru Keresturskih dana. U mjesnoj osnovnoj školi bit će održano natjecanje u kazivanju stihova, te gostovanje pečuskoga Hrvatskog kazališta. Pod naslovom „Najdraža riječ ovdje je kaj” organizirat će se stručni susret pedagoga.

Planirani programi prihvaćeni su, no više se raspravljalo o njihovu proračunu. Proračuni su podrobnije pregledani i racionalizirani. Prema predsjednikovu izvješću, očekuje se rješenje za još jedan predani natječaj. Predsjednica manjinske samouprave u Keresturu obratila se županijskoj organizaciji za materijalnu pomoć u organiziranju Međunarodnoga športskog nogometnog tabora, koji će se organizirati od 23. do 27. lipnja. U njemu će sudjelovati učenici iz svih hrvatskih pomurskih naselja te iz Međimurja. Predstavnica manjinske samouprave iz Mlinaraca također je zatražila pomoć za organiziranje Dana mazanica, kako bi se mještanima mogao ponuditi bolji folklorni program. Obje su molbe prihvaćene. Uravnoteženje proračuna županijske samouprave također je prihvaćeno. Zbog dobivene potpore županijska samouprava za 2008. g. može računati na 1.843.000 Ft prihoda, ali se još nada i drugih potpora.

Nakraju je predsjednik izvijestio članove o uspostavi suradnje s Paktom zapošljavanja regije te o potpisivanju ugovora s njim o članstvu, u nadi da će nuditi pomoć glede zapošljavanja hrvatske manjine. *Beta*

FICEHAZ – Hrvatska manjinska samouprava još je lani započela tradiciju organiziranja Hrvatske kulturne večeri kako bi se u naselju jedan dan posvetio hrvatskoj kulturi i gastronomiji. Lani u okvirima te priredbe predstavilo se kulturno-umjetničko društvo prijateljskog naselja, a ove se godine očekivalo društvo s Paga, međutim, zbog inih razloga to se nije moglo ostvariti, stoga je 11. svibnja kulturni program nudilo kulturno-umjetničko društvo iz Sumartona s cijelim repertoarom, i mjesni pjevački zbor. Nakon kulturnog programa kušana su dalmatinska vina.

SEPETNIK – Hrvatska manjinska samouprava toga naselja uspješno se natjecala kod Zaklade za nacionalne manjine i dobila potporu za izlet u glavni grad Hrvatske. Skupina od četrdeset osoba posjetit će hrvatsku metropolu 7. lipnja i upoznati se s njezinim znamenitostima. Predsjednik samouprave Zoltan Markač smatrao je važnim da se organizira izlet u matičnu domovinu onim učenicima i odraslima koji su pohađali tečaj hrvatskoga jezika, odnosno kružok.

KERESTUR – Na željezničkoj su postaji zainteresirani dva tjedna mogli pogledati izložbu Hrvatskog fotosaveza, s naslovom Ambijent – kulturna baština. Izložba je nastala u Puli lani u ljetnoj fotoradionici. Hrvatski fotosavez od 1997. godine priređuje u Puli Ljetne fotoradionice za mlade iz Hrvatske, međunarodne ljetne fotoradionice, ljetne fotoradionice za pripadnike hrvatske dijaspor, te programe stručnog usavršavanja voditelja programa za mlade. Izložba „Ambijent – kulturna baština” bila je namijenjena pripadnicima hrvatske dijaspor. Posrijedi je izbor radova iz mnoštva snimaka, prigoda za prisjećanje viđenog i doživljenog tijekom fotoradionice. Izložba je priređena i u namjeri da se širem krugu ljudi omogući bar mali uvid u beskrajno bogatstvo hrvatske kulturne i prirodne baštine. Učenici iz Kerestura i okolnih naselja posjetili su izložbu i preko snimaka dobili uvid o ljepotama matične domovine.

SEGEDIN – Dom manjina od 22. do 27. svibnja slavio je Dane nacionalnih manjina i 10. obljetnicu otvaranja Doma. U sklopu šestodnevne manifestacije prikazan je film, predstavljena zbirka dječjih pripovjedaka, priređeno natjecanje manjinskih samouprava pod naslovom Interetnikum Laude. Otvorena je i izložba instrumenata i likovnih ostvarenja te sajam rukotvorina uz razne manjinske specijalitete.

U Pečuhu održan 53. kongres Federalne unije europskih manjina

Tema: Manjine i mediji

Pravo manjina na vlastite medije, centralna platforma artikulacije vlastitih problema, obraćanje u prvom redu manjini na njezinu vlastitom jeziku

S dvjestotinjak sudionika pristiglih iz tridesetak europskih zemalja, u Pečuhu je od 22. do 24. svibnja održan 53. kongres Federalne unije europskih manjina, zajednice koja okuplja civilna društva, među čijim članicama je i Društvo Gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj. Najveća je to organizacija europskih manjina (www.fuen.org) koja je za temu svoga pečušskog kongresa imala pitanje medija i manjina. Kongresu su nazočili visoki predstavnici FUEN-a te mađarskih političkih vlasti, među njima i Katalin Szili, predsjednica mađarskog Parlamenta, Ferenc Gémesi, državni tajnik za nacionalnu politiku Ureda premijera, Csaba Tabajdi, zastupnik u Europskom parlamentu i predsjednik Grupe za dijalog koja će uskoro biti utemeljena pri Europskom parlamentu, Péter Tasnádi, gradonačelnik Pečuha.

Položaj manjinskih medija, manjine i mediji, pravo manjina na medije, pitanja su koja su postavljena i u Pečuhu. FUEN pravo manjina na medije smatra jednim od osnovnih prava manjina, ali se pri ostvarivanju tih prava manjine suočavaju s brojnim problemima, koji su specifični od države do države u kojoj žive. Velika većina manjinskih grupa ima neku vrstu svojih medija, pisanih, radijskih i televizijskih programa, internetskih portala, publikacija, ali ono što je velik problem za manjinske zajednice jest njihova nazočnost u medijima većinskoga društva. Većinsko društvo veoma malo zna o manjinskim zajednicama, o njima se čuje tek ako se radi o senzacijama i njihovim problemima te se oni tada nerijetko stigmatiziraju, a često su manjinske zajednice u većinskim medijima potpuno folklorizirane bez ikakva pristupa njihovim stvarnim problemima. Kongresu kojem su uz FUEN-ove dužnosnike nazočili predstavnici manjinskih medija, predstavnici austrijskih i njemačkih radijskih i televizijskih društava i listova bavilo se pitanjem kako se osnovno pravo manjina, pravo na medije može ugraditi u svakodnevnu medijsku praksu i svakodnevicu. Taj cilj spoznaje trebao je učvrstiti posjet manjinskim redakcijama, njemačkoj, hrvatskoj i srpskoj na Mađarskom radiju te televizijskim manjinskim redakcijama, njemačkoj i hrvatskoj na Mađarskoj televiziji koje djeluju u okvirima radijskog odnosno televizijskog regionalnog studija u Pečuhu. Važne spoznaje dobivene su i iz istraživanja velškog Mercator Instituta o položaju manjinskih medija u Europi. Manjine imaju u Europi 173 tiskana produkta,

dnevni listova 12, tjednika, periodika, biltena, različitih izdanja, 20% manjina nema tiskanog medija, postoji 99 radijskih programa, to su, naravno, djelomični programi na javnim radijima, polovica manjinskih skupina nema uopće radijskih programa, 87% manjina ima tek udio u televizijskim programima, a njih 50% ima manje od sata televizijskog programa. Predstavnici manjina razmatrali su i mogućnosti uloge takozvanih novih medija u tijekovima boljeg razumijevanja manjinskih zajednica i njihovom prihvaćanju od strane većinskog naroda. Najvažnije je da manjinske zajednice u Europi u medijima dobiju veću ulogu od one koju sada imaju, te da se promijeni njihov status i da ih se uključi u donošenje odluka.

Ono što je zaključeno na pečuškom kongresu jest važnost vlastitih medija manjina, kroz koje se kreira manjinska stvarnost, čuva samobitnost i jezik, odvija se društvena i demokratska kontrola zajednice, učvršćuje kolektivno pamćenje i šire informacije. U većini europskih zemalja postoje propisi, ugovori, ali kada se oni trebaju ostvariti, nailazi se na političko nerazumijevanje koje se opravdava tehničkim uzrocima i jezičnim kvotama te pozivanjem vlada kako su frekvencije i televizijski programi neovisni i kako se oni ne mogu miješati u njihovo djelovanje.

Hans Heinrich Hansen iz Danske misli kako je došlo vrijeme da manjine nastupe agresivnije. Kulturna raznolikost i višejezičnost takva je vrijednost na koje i većinsko društvo treba paziti i njegovati ih, a politika ih treba financijski pomagati. Jedan od temeljnih idela i krilatica ujedinjene Europe jest upravo njezina višejezičnost, a manjine su dio te Europe.

Čulo se i mišljenje kako se europske manjine loše prikazuju u medijima većina ili uopće ne nalaze svoje mjesto u njima. Manjine ne treba tjerati na to da se odreknu svojih osnovnih građanskih prava, a pružatelja usluga treba poticati da držeći se načela europske raznolikosti, osigura širi prostor za

prikazivanje položaja i života pripadnika manjinskih zajednica.

Da bi se to postiglo, i predstavnici tih zajednica trebaju izraženije sudjelovati pri donošenju pravnih normi koje se odnose na medije, frekvencije, kabelsku televiziju...

Državni tajnik Ferenc Gémesi na konferenciji za tisak izjavio je kako u mađarskoj politici nije tema kako manjinska kultura treba biti zastupljena u medijima i kako treba poduzeti ozbiljne mjere da manjinski programi imaju svoje mjesto u medijima većine. Iako na tom polju ima pomaka, Gémesi misli kako još uvijek nisu zadovoljene sve potrebe manjinskih zajednica u Mađarskoj. Naglasio je kako je najvažnije da manjine imaju vlastite ustanove i ostvare kulturnu autonomiju te da njeguju vlastiti jezik. Da bi se to ostvarilo, potreban je dijalog, zajedništvo i usuglašavanje mišljenja pri donošenju različitih odluka.

U svom predavanju predsjednica mađarskog Parlamenta Katalin Szili naglasila je kako je društvo demokratičnije ako što više uvažava svoje manjine. „Mogla bih reći tako, pokaži svoje manjine, kakva prava imaju, i ja ću ti reći kakvu demokraciju imaš” – kazala je Szili dodavši kako od 1992. godine trinaest nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj traži mogućnosti ostvarenja parlamentarnog zastupstva. Naglasila je kako treba priznati činjenicu postojanja „višestrukog identiteta” te kako manjine u Europi trebaju biti mostovi, a ne izolirani otoci.

Moguć je europski identitet, ali će Europa biti jača ako svatko sačuva, njeguje i svojoj djeci ostavlja u nasljeđe vlastiti nacionalni identitet, zaključila je Szili.

Branka Pavić Blažetin

Susret hrvatskih samouprava mohačke mikroregije

Postoji potreba za suradnjom s matičnom domovinom, za organiziranjem zajedničkih programa

Prije godinu i više dana članovi Skupštine Hrvatske državne samouprave Marijana Balatinac dr. Al Emad (Vršenda) i Đuro Jakšić (Mohač) potakli su redovito okupljanje hrvatskih samouprava mohačke mikroregije radi boljeg povezivanja i usklađivanja programa. Prvi takav susret održan je u Vršendi, a drugi u Mohaču.

Novi susret hrvatskih samouprava mohačke mikroregije održan je 8. svibnja, a u mohačkoj Šokačkoj čitaonici pozivu su se odazvali predsjednici i nekoliko članova hrvatskih samouprava u Vršendi, Sajki i Mohaču. Kako je više puta naglašeno, suradnja je dobra, ali bi mogla i trebala biti znatno bolja i uspješnija, što je od zajedničkog interesa.

Okupljene sudionike, među njima posebno Katju Bakija, treću konzulicu Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, zaduženu za obrazovanje, kulturu znanost, pozdravio je predsjednik Šokačke čitaonice. Đuro Jakšić podsjetio je na priredbe koje su ostvarene u proteklom razdoblju, između ostalog da je u suorganizaciji s Generalnim konzulatom u Pečuhu ugošćen Pjevački zbor iz Dubrovnika, a potkraj travnja gostovalo je i Hrvatsko kazalište iz Pečuha koje je prikazalo igrokaz Antuna Karagića Poštenih varalica. On je istaknuo dobru suradnju s Generalnim konzulatom, dodavši kako uistinu postoji potreba za suradnjom s matičnom domovinom, za ugošćavanjem kulturno-umjetničkih društava i drugih zajedničkih programa. Među zajedničkim programima najavio je i gostovanje Pjevačkoga zbora iz Splita tijekom kolovoza.

Okupljenima je prenio i molbu župnika, s obzirom da ih je malo u crkvi na hrvatskoj misi, koju su zimi pohađali u većem broju. Idućih tjedana obnovit će šokačke kraljice koji će na duhovni ponedjeljak obilaziti šokačke domove, međunarodno ribičko natjecanje te već tradicionalno Antunovo koje će se i ove godine proslaviti hrvatskom misom i prigodnim kulturnim programom. Ukratko je okupljene upoznao i s planovima dogradnje i obnove Šokačke čitaonice. Istaknuo je kako su već dobili znatnu potporu mjesnih poduzetnika i pojedinaca, koji bi materijalno i društvenim radom sudjelovali. Zatražio je pomoć Hrvatskoga glasnika kako bi naš tjednik o tome redovito informirao Hrvate u Mađarskoj. Zahvalio je istaknutim pojedincima i poduzetnicima.

Naglasivši zadovoljstvo što je opet u Mohaču, gdje postoji aktivna hrvatska zajed-

nica, Katja Bakija je izrazila nadu da će i ubuduće surađivati, organizirati zajedničke programe. Kako nadalje reče, Generalni konzulat traži suradnju da upozna hrvatsku zajednicu, da sazna koje su njezine potrebe, kako i što može pomoći. Naime, Mohač u svijesti svakog Hrvata budi neke osjećaje, da su u Mohaču aktivni Hrvati koji trebaju svoje ustanove i programe kako bi opstali na ovim prostorima. Tom je prigodom Mohačkoj šokačkoj čitaonici poklonila CD-e za djecu, i drugi audio-vizualni materijal za upoznavanje matične domovine i učenje hrvatskoga jezika.

Predsjednica mohačke Hrvatske samouprave Marija Barac Nemet pozdravila je okupljene i izrazila optimizam glede djelovanja samouprave i organiziranja raznih sadržaja u bliskoj budućnosti, pošto je samouprava putem natječaja osvojila znatna dodatna sredstva za godišnji rad. Istaknula je i dobru suradnju sa Šokačkom čitaonicom, dodavši kako će 14. lipnja zajednički organizirati Antunovo u Mohaču.

Obavijestila je okupljene kako je Županijska hrvatska manjinska samouprava, čiji je član, raspisala natječaj za programe mjesnih samouprava i udruga na polju kulture, obrazovanja i vjerskog života, koji je otvoren do kraja godine, a može se dobiti najviše 50 tisuća forinti. Natječaj je dostupan na internetskoj adresi www.baranya.hu.

U nastavku se razgovaralo o mogućnostima daljnje suradnje, a razmijenjene su i informacije o programima idućeg razdoblja. Zoltan Horvat, član vodstva Šokačke čitaonice, potaknuo je da bi se zajednički mogli posjećivati neki programi, primjerice predstave Hrvatskog kazališta u Pečuhu. Marijana Balatinac dr. Al Emad najavila je već tradicionalni Festival „Ovca i ovčji rep” koji će se održati 31. svibnja, ali i druge programe koje planiraju do kraja godine, kao gostovanje u Vukojevcima. Uputila je poziv hrvatskim zajednicama u mohačkoj regiji da dođu u Vršendu.

Nakon susreta, uz pomoć Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu i osobno Katje Bakija, upriličeno je zajedničko gledanje jednog od najgledanijih hrvatskih filmova „Što je muškarac bez brkova”, prema scenariju romana Ante Tomića, pisca mlađeg naraštaja, u režiji Hrvoja Hribara. Sudionicima susreta priključila se i nekolicina pripadnika mohačke hrvatske zajednice, koji su uživali u duhovitoj priči i sjajnim glumačkim ostvarenjima.

S. B

Židanac Ferenc Kiricsi odlikovan za zasluge

50 ljet u ognjogastvu, 25 ljet komandant

Hižni par Kiricsi s načelnikom Hrvatskoga Židana Štefanom Krizmanićem

Majuško pokrajinsko ognjogasno naticanje u Hrvatskom Židanu nije bilo samo forum i mjesto sastanka junakov ognja, nek se je slavio i dvostruki jubilej glavnoga organizatora te smotre, domaćina Ferenc Kiricsia. Rodjeni Židanac 1958. ljeta je stao u seosko Dobrovoljno fajbegarsko društvo, a 1983. ljeta je naprikzeo i njegovo peljanje. Da dva desetljeća i još pol stajati na čelu jednoga društva, nije lako, to su nam otkrili i shranjene, jedva vidjene suze u očima Ferenc Kiricsia ki mi je povidao: – *Hvala Bogu mi svako ljeto imamo skupščinu, kade se spominamo ča imamo za djelo, ča ćemo ovo ljeto učiniti. Moji fajbegari jako čuda pomoru u djelovanju, zato sam i mogao tako dugo ostati na ovoj funkciji. Hobi mi uprav nije ova aktivnost, ali ja sam bio cijeli žitak društveni človik, a još va ovom kanim i ostati; ako mi zdravlje dopušća, onda još nekoliko ljet.*

Jubilaru ovom prilikom je najprlje čestitao domaći načelnik Štefan Krizmanić, i prikdao je spomin-plaketu „Za Hrvatski Židan“, na osnovi odluke Seoske samouprave, i nije zabio zahvaliti kiticami potporu i pomoć u ovom djelu ni hižnoj družici, teti Karolini. Većljetošnje djelovanje slavljenika su došli svečevati i komandanti kiseške ter sambotelske ognjogasne jedinice s velikim piljem zaštitnika fajbegarov, likom Sv. Florijana, spomin-medaljama i čestitkama za zdrav i sričan žitak. Najlipši dar toga dana ipak je dostao Ferenc Kiricsi od vlašćega društva, pokidob su židanski ognjogasci izborili mjesto med najjačimi kompanijama za županijsku smotru. – *Mislim da čedu naši fajbegari dalje ostati ovako va skupščini, aš imamo mi i druga djela, na peldu i pri maši kod Peruške Marije svako ljeto, kade opet ovako skupno dojdemo. Naši dičaki ovo jako rado djeladu i moram reći, ja sam gizdav na nje!*

-Tiho-

Potpisan ugovor o suradnji

Tijekom svibnja u Donjem Kraljevcu potpisan je ugovor o međusobnoj suradnji između Donjega Kraljevca i Osnovne umjetničke škole „Jenő Hubay” iz Budimpešte.

DEVINSKO NOVO SELO – Ove godine Hrvatski kulturni savez u Slovačkoj od 20. do 22. lipnja u tome mjestu dvadeseti put organizira jubilarni kulturni festival pod naslovom Hrvati – kruh i vino. Na festivalu će Hrvate iz Mađarske predstavljati KUD Podravina iz Barče.

PEČUH, ZAGREB – Od 16. do 18. svibnja u Pečuhu su boravili učenici zagrebačke Osnovne škole Miroslava Krleža s Kaptola, s kojom pečuška Hrvatska škola Miroslava Krleže ima 20-godišnje plodne prijateljske veze, koje se ogledaju u redovitim razmjenama učenika i druženjima nastavničkih zborova. Ovoga je puta u Pečuh doputovalo 23 učenika sedmih razreda sa svojim pratiteljima. Učenici su bili smješteni kod obitelji naše djece s kojima su se tri dana družili i na taj način pomogli pri usavršavanju hrvatskoga jezika. Ovakav način smještaja prakticira se već treću godinu i pokazuje izvrsne rezultate. Djeca su imala niz programa kojima je bio cilj upoznavanje kulturno-povijesnih znamenitosti grada Pečuha. Napomenimo kako svake godine djeca iz pečuške hrvatske škole (uvijek su to učenici danoga sedmog razreda) borave tjedan dana u Zagrebu u spomenutoj školi, pribivaju nastavi, a u poslijepodnevnom satima organiziraju im se zanimljivi sadržaji. I oni borave kod tamošnjih obitelji. Osim suradnje na polju razmjene učenika, djelatna je i plodna suradnja između dvaju nastavničkih zborova.

PEČUH, OSIJEK – Dana 20. i 21. svibnja nastavljeni su programi međunarodnog karaktera, projekti prijateljskih gradova Osijeka i Pečuha kao dio uvodnih programa „Pečuh kulturna prijestolnica Europe 2010”. Nositelj je projekta pečuška Hrvatska škola Miroslava Krleža, čiji ravnatelj Gabor Győrvári kaže kao su osvojili raspisani natječaj, natječaj glede svjetske kulturne baštine danas i sutra. Danas Pečuh, a sutra kulturna baština osječke Tvrde. Projekt je to natjecateljskog karaktera. Dosada su održana tri kruga natjecanja kojima sudjeluje 160 učenika osnovnih škola i gimnazija iz Pečuha i Osijeka. U sljedećem krugu, što ga čini putovanje, sudjelovat će svi nagrađeni učenici. Oni će otići u Osijek, odnosno Pečuh prikupljati informacije, a najbolji će biti nagrađeni ljetovanjem u Omišlju ili na Balatonu.

TURANOVAC – Ženski pjevački zbor „Korijeni” iz Martinaca 28. lipnja putuje u prijateljsko naselje Turanovac, gdje će imati nastup.

Potpisuju: (zdesna) Miljenko Horvat, predsjednik, Homor Istváné, ravnateljica, Stjepan Kuzma, predsjednik HMS-a. U pozadini (zdesna) Anđelko Horvat, donaćelnik, Zlatko Horvat, načelnik.

Suradnja je započeta posredstvom Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskoga XV. okruga, koja je prije nekoliko godina potakla četverostranu suradnju između Samouprave XV. okruga, tamošnje Hrvatske manjinske samouprave, Samouprave sela Sumartona i Općine Donjega Kraljevca. Ugovor o suradnji, koji je potpisan prigodom 15. obljetnice Donjega Kraljevca, obuhvaća međusobne posjete, razmjenu učenika, organiziranje zajedničkih seminara, glazbenih tabora i međusobno sudjelovanje na koncertima.

Prilikom potpisivanja ugovora o međusobnoj suradnji na kojem su s mađarske strane bili nazočni: ravnateljica Osnovne umjetničke škole „Jenő Hubay” Homor Istváné i doravnateljica Katalin Bukovics, učitelj Róbert Kőrösy, odnosno predsjednik Hrvatske manjinske samouprave XV. okruga Stjepan Kuzma, a s hrvatske strane: Zlatko Horvat, načelnik općine, Anđelko Horvat, donaćelnik, i Miljenko Horvat, predsjednik

društva puhačkog orkestra. Gosti iz Budimpešte upoznali su se s općinom i podučavanjem glazbe u mjesnoj školi. Na svečanoj skupštini općine Donjega Kraljevca, gdje je upriličeno potpisivanje povelje, obje su strane izrazile nadu da će potpisani dokument biti popunjen i sadržajem. Gđa Homor nakon potpisivanja ponudila je programe svoje škole na kojima bi mogli sudjelovati učenici iz Donjega Kraljevca, to bi bio zajednički glazbeni tabor u Bernecebarátu, te koncert u rujnu i božićni koncert. Miljenko Horvat s radošću je izvijestio mađarsko izaslanstvo da će se od jeseni proširiti škola u kojem djeluje i podružnica glazbene škole iz Čakovca, pa će se povećati i broj nastavnika glazbene umjetnosti, stoga se nada da će se suradnja ostvariti i između pedagoga.

Dvije su strane odmah započele s radom izmijenivši godišnji program rada u koji će uvrstiti zajedničke programe.

beta

OSIJEK – Međunarodno natjecanje „Baranjska somijada” svake godine okuplja sve veći broj sudionika, pa su se tako na ovogodišnjoj (s 98 ribiča), osim iz Baranje, našli i ribiči iz Slavonije, Zagreba i Velike Gorice, a okupio se i povelik broj ribiča iz Mađarske. U organizaciji Zajednice športsko-ribičkih društava „Baranja”, kod topoljskog Dunavca, u ovom 42-satnom lovu na soma i pokušaju ulova „kapitalaca” od pedesetak kilograma, natjecala se 31 tročlana ekipa i pet pojedinaca. Unatoč dobrim pripremama, toplo vrijeme utjecalo je da najveći pojedinačni ulov bude som težine 20,5 kilograma, a svi ostali bili su mnogo manji. Tako je nakon trodnevne „Baranjske somijade 2008”, koja je trajala od 16. do 18. svibnja, prvo mjesto osvojila ekipa „Štuka” iz Novog Čemince uz dva ulovljena soma, jednog od 20,5 kilograma

Intervju s umjetničkim fotografom Goranom Vranićem

Fotografija nastaje u glavi

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

Evo nas nakon otvorenja izložbe vaših fotografija u pečuškom Domu umjetnosti. Kakav je to projekt i kako ste vi sa svojim fotografijama došli do mađarskih izložbenih prostora? U ožujku ste imali izložbu

u Budimpešti, a evo, danas, 14. svibnja, otvorena je vaša izložba i u Pečuhu?

– Moj je interes projektom, izložbama u Mađarskoj, prikazati biser Hrvatske, Dubrovnik, u Mađarskoj kao susjednoj zemlji. Iz te pomisli sam izabrao fotografije i jako sam oduševljen prijamom i u Budimpešti, a pogotovo ovdje u Pečuhu. Najiskrenije zahvaljujem na pomoći pri organizaciji pečuške izložbe i kataloga: Gradskom poglavarstvu grada Dubrovnika, na čelu s gradonačelnicom Dubravkom Šuicom i njezinim zamjenikom Antunom Kisićem, Pročelniku UO za kulturu i društvene djelatnosti Grada Dubrovnika Mihu Katičiću, Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Pečuhu, konzul gerantici Vesni Njikoš Pečkaj i trećoj konzulici Katji Bakija, gospođi Aniti Bozóky, ravnateljici Doma umjetnosti, ravnatelju Hrvatskog kazališta Antunu Vidakoviću te posebice gospođi Karmen Gagro, koja je projekt podržala u samom početku i svojim sugestijama obogatila moje viđenje Dubrovnika.

Umjetnik ste, profesionalni fotograf, slobodan umjetnik?

– Da, djelujem pri Zajednici umjetnika Hrvatske, imam status slobodnog umjetnika. I ova izložba kao i ostale moje dosadašnje samostalne izložbe zapravo je jedan moj likovni opus. Ovaj opus, u kojem je i Dubrovnik, posebno mi je drag jer objedinjuje dvije do tri izložbe, ili likovnog opusa koje sam dosada imao. To su: „Uresi suterena” koji su bili predstavljeni i u Zagrebu, Dubrovniku i Karlovcu. Radi se zapravo o podrmskim prozorima u Zagrebu. To su obrtnički radovi kovanog željeza, nekakvi detalji koje također nalazim ovdje u Dubrovniku u smislu nekih detalja. Onda tu je izložba vezana uz arhitekturu „Biljezi ponosnog ziđa Lipika i Pakraca”, dijelovi arhitekture stradali u Domovinskom ratu, od

kojih su neki i obnovljeni. Ova izložba Dubrovnika na neki način zaokružuje taj moj likovno-fotografski pristup arhitekturi.

Vaš fotografski i umjetnički izazov je tematski arhitektura i sve ono što je u njezinu kontekstu?

– Arhitektura, ali i ljudi, život jednoga grada koji je prisutan i na Stradunu i na Pijaci i u Luci, sve što jedan grad sačinjava. Na ovim izabranim fotografijama, njih stotinjak, koje su sa mnom izabrale gđe Gagro i Tonković, od više od tri tisuće načinjenih, grad je predstavljen kroza sve njegove vizure. Bilo je vrlo teško načiniti izbor jer trebalo je zadovoljiti nekoliko kriterija. Ispred svega trebalo je prikazati Dubrovnik nekome tko ga nije doživio sa svim njegovim vizurama, koje su možda već i videne na razglednicama u knjigama, prospektima, dakle tu ima i takvih motiva, ali ima i dosta takvih u kojima se vidi moj rukopis, moj fotografski oslik. Imali smo sreću jer smo imali razdoblje u kojem smo snimali i u kojem se poklopilo mnogo toga. Šest puta sam došao u Dubrovnik i pet puta je kišilo. Ali Dubrovnik je lijep i u kiši. Kada radite nekakav opus nekoga grada, on mora biti i po kiši i po snijegu, neveri, suncu jer grad uvijek živi. To su ti trenuci koji su veoma zanimljivi budućem gledatelju fotografija i sjaja dubrovačke arhitekture.

Kakva treba biti dobra fotografija da bi se ona mogla približiti pojmu umjetnosti?

– Da bude umjetnička? Pa ne znam? Kao

prvo morate odstraniti svako razmišljanje da nemate dobru opremu. To je broj jedan. Ja sam najbolje snimke napravio onda kada nisam imao takvu opremu kakvu sada imam. Sjećam se, kada je Sveti Otac bio u Mariji Bistrici, imao sam fotoaparata s normalnim objektivom, to je 50 milimetra. Danas s aparatom takvog objektivna nijedan ozbiljan fotograf se ne upušta u rad, u izazov fotografiranja. Imao sam sreću, bio sam jako blizu Svetom Ocu i napravio sam sjajan portret. Da sam imao i najbolji aparat, ako ne bih bio u toj situaciji, ne bih mogao to napraviti.

Mora se dakle mnogo toga poklopiti?

– Definitivno oprema nije uvjet dobre fotografije, pogotovo danas kada ima mogućnosti i s lošijim aparatom napraviti dobre snimke. Bitno je ono što osjećate, morate se usredotočiti na motiv, to je presudna stvar. Bitna je vaša želja da vi to ovekovečite. Jer zadatak svakoga fotografa jest ako se već stavite u taj odnos, da ste upravo vi taj koji će zabilježiti taj trenutak, da u pravom momentu date nekakav zabilježak tog trenutka koji će biti na neki način najatraktivniji od svega ostalog što će se desiti u nekakvom vremenu prije ili poslije toga. Tehnika samo pomaže, što je bolja, to je bolje, ali ona nije presudna, bitno je razmišljati i željeti to napraviti. Upravo ta želja, želja ispred svega nosi u sebi kakvoću toga snimka.

Najdraža fotografija, moguće je imati najbolju i najdražu snimljenu fotografiju?

– Najdraža. Malo ste me zatekli, ali reći ću vam iskreno. Najdraža mi je kada sam također snimao Svetog Oca na svetištu na Trsatu. Kada je odlazio s Trsata, snimao sam ga i, gle, on mi je mahnuo, ja sam se automatski okrenuo da vidim kome on to maše, nije nikoga bilo. To mi je najdraža fotografija.

Što danas snimate, radite?

– Svaki moj povratak u Dubrovnik zapravo je nastavak moga fotografskog izazova, kao i Budimpešta, a da ne govorimo o Pečuhu koji je onim što sam vidio pravi fotografski izazov. Vjerujem kako ću Pečuh u neko skorije vrijeme u svakom slučaju obraditi. Sada snimam Zagreb, snimio sam dosada dvadeset tisuća snimaka, sve digitalno. Sjajna je to tehnika koja vam omogućuje da možete jako puno toga snimiti. Ali ne škljoca se to samo tako, kako kažu neke starije kolege. Mogućnost je te tehnike da vi zapravo svaki dan možete u neograničenom broju situacija biti nazočni. Nekada to nije bilo moguće jer je sve to skupa bilo jako skupo. Svaki je snimak bio cijena filma, razvijanja, papira... Danas je to pristupačnije. Kada smo danas govorili i rekli tri tisuće snimaka Dubrovnika. Ima toga puno više, to je samo jedan uži izbor, iz velike arhive. Količina snimaka vam zapravo omogućuje strogo izbor i veću mogućnost biranja kadrova koje ste ovekovečili. Izabrali ovih sto fotografiju bilo je vrlo teško.

Ogulinsko-modruški rodovi

U organizaciji Matice hrvatske – Pečuh, Generalnoga konzulata Republike Hrvatske – Pečuh i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, u Klubu je 20. svibnja predstavljena knjiga Hrvoja Salopeka: Ogulinsko-modruški rodovi. Voditelj književnog predstavljanja bio je Stjepan Blažetin, a o knjizi u nazočnosti autora govorila je Sanja Vulić, docentica Hrvatskih studija u Zagrebu. Promocija je ostvarena potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine i Generalnoga konzulata Republike Hrvatske Pečuh.

Kako je na promociji naglasio autor Hrvoje Salopek, ova je knjiga nastavak njegova dugogodišnjeg bavljenja ogulinsko-modruškim rodoslovljem koje je već rezultiralo knjigom „Stari rodovi Ogulinsko-modruške udoline“ izdanom 1999. godine. Tako je zapravo ova nova znatno dopunjeno, prošireno i poboljšano izdanje knjige prethodnice. Ono što autora potiče na istraživanje jest interes za njegove knjige, ali i veliko zanimanje ljudi koji žive u ogulinskome kraju ili koji odande potječu za svojim podrijetlom. Knjizi predstavljenoj u Pečuhu podnaslov je „Podrijetlo, razvoj, rasprostranjenost, seobe i prezimena stanovništva ogulinskoga kraja“ i ona je zanimljivo i nesvakidašnje izdanje koje prati i selidbu u okolici Pečuha i Dombóvára. Knjiga obrađuje 197 starosjedilačkih ogulinsko-modruških rodova. Posebnu zahvalnost za pomoć pri istraživanjima u Mađarskoj autor duguje Živku Mandiću, a izdavači ovoga prelijepo opremljenog izdanja jesu Matica hrvatska – Ogulin, Hrvatska matica iseljenika – Zagreb, Hrvatsko rodoslovno društvo „Pavao Riter Vitezović“ – Zagreb. Recenzent je akademik Petar Strčić, a konzultant Željko Holjevac. Knjiga je svjetlo dana ugledala u prosincu 2007. godine. Ova više nego poticajna knjiga sadržajno je

podijeljena u dva dijela. Prvi dio podnaslova „Ogulinski kraj i njegovo stanovništvo“ sadrži četiri poglavlja. U prvom su obrađene prirodne osobine i zemljopisni položaj, u drugom se daje povijesni pregled od prehistorije do početka 20. stoljeća, u trećem poglavlju autor se bavi jezikoslovnim temama potrebitim za proučavanje podrijetla i rodoslovlja, a u četvrtom poglavlju se donosi osvrt na tradicionalni život ogulinskoga kraja u doba Vojne krajine. Drugi dio knjige čini cjelinu u kojoj su posebno obrađeni abecednim redom svi starosjedilački rodovi ogulinskoga kraja, njih ukupno 197. Uza svaki rod daje se njegova kratka povijest. Na kraju knjige je popis literature, kazalo prezimena, sažetak na engleskom jeziku i bilješka o autoru.

Branka Pavić Blažetin

PINKOVAC – Izašao je iz tiska Panonski ljetopis 2008, koji izlazi već petnaest godina. Uredio ga je Robert Hajszan. Težište su ovoga višejezičnog ljetopisa pokojni velikani panonskoga prostora. Među njima Ivo Andrić, Ladislav Battányi-Strattmann i Augustin Blazović.

OSIJEK – Projekt „Zemlja bez granica“ priređuje se peti put ove godine u Osijeku. Manifestacija se održava od 25. do 30. kolovoza u staroj gradskoj jezgri, Tvrdi, a ove su godine pozvani umjetnici iz brojnih europskih zemalja i svijeta, među kojima je i Mađarska čiji će predstavnici voditi kreativne radionice s djecom i mladima. Projekt je otvoren za sve, i ne uključuje novčani udio sudionika.

OSIJEK – Izvedbom predstave Arhetip: Medeja/ Žena-Bomba/ Europa, Zagrebačkoga kazališta mladih, prikazanoj u Vukovaru, završio je 15. festival glumca u Vinkovcima. Odlukom ocjenjivačkog suda, za najbolju glumicu festivala izabrana je Nela Kočiš, prvakinja drame osječkoga Hrvatskog narodnog kazališta, dobro poznata poklonicima pečuškoga Hrvatskog kazališta, naime, igrala je u mnogo predstava. Nela Kočiš nagrađena je za ulogu Mary u predstavi Sjećanje vode, Hrvatskoga narodnog kazališta u Osijeku. Akademiju dramske umjetnosti – dislocirani studij glume u Osijeku – završila je 1997. Odigrala je brojne predstave na kazališnim daskama, tako i u pečuškome Hrvatskom kazalištu.

Trenutak za pjesmu

Danijel Dragojević

Zvijezda Cvjetnog trga

25. III., idem na Cvjetni trg
kao što netko ide nekom bliskom.
Tužno? Ako se sjetim izuzetnih
Shakespeareovih soneta, sigurno.
Ali ima nešto izvan, možda i
mimo lica i vatrenoga ti.
Nešto što ostane kada preko
krovova i stabala odleti golub.
Neka središnja praznina,
mjesto gdje nam se čini da smo
posve slobodni i da je svaki
život odavno prošao.
Odatle, miran i bez dobi,
učinit ću korak lijevo,
korak desno i naprijed,
a onda se zavrtjeti.

Međunarodna suradnja Odsjeka za kroatistiku i slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu

Koliko se matica brine o nama? Događanja izvan politike i inicirana strukom koja ima itekakvo zaleđe doprinose u velikoj mjeri sveukupnoj integraciji Hrvata iz Mađarskoj u sveukupni hrvatski kulturološki korpus kao izazov nove ujedinjene Europe i europskih integracija. Naši vrhunski hrvatski intelektualci to nijednoga trena ne gube iz vida iako su katkad u svojim naporima itekako prepušteni sami sebi i često, bar što se tiče one hrvatske narodnosne sastavnice i njezina očuvanja, promocije, integracije i napretka, prepušteni su vlastitoj savjesti. Neki se u tome ističu više nego drugi, imaju više savjesti, a neki malo manje. Možda je dobar primjer Odjel za izobrazbu učitelja i odgajatelja Sveučilišta u Zadru i njegov voditelj dr. Robert Bacalja koji već osmu godinu zaredom u hrvatsko naselje Serdahel u Zalskoj županiji na jednotjednu praksu dovodi svoje studente, naravno, u serdahelsku osnovnu školu u kojoj se odvija i nastava hrvatskoga jezika. Zauzvrat učenici serdahelske škole svakoga su ljeta gosti spomenutog Odjela na jednotjednom boravku u gradu Zadru gdje imaju prilike upoznati kulturno-povijesne znamenitosti grada Zadra i njegove okolice, biti u izvornoj jezičnoj sredini te uživati u kupanju, moru i suncu. Ova suradnja započeta sa Serdahelom prije osam godina, proširena je veoma dobrim vezama Odjela za izobrazbu učitelja i odgajatelja Sveučilišta u Zadru s Odsjekom za kroatistiku i slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu gdje se školuju studenti koji poslije predaju i hrvatski jezik po našim školama u Mađarskoj. Odsjek je baza hrvatske nastavničke inteligencije u Mađarskoj i kao takav kroz proteklih 60 godina odgojio je i odgaja budućnost hrvatske zajednice u jeziku, pismu, samobitnosti. Nažalost ima i onih koji nisu u dovoljnoj mjeri svjesni važnosti ove napisane rečenice, što potvrđuje i svakodnevna praksa.

Odsjek se u posljednjih 20 godina potvrđuje iz dana u dan svojim znanstvenim radom visoko priznatim u sveučilišnim krugovima matične domovine Republike Hrvatske, brojnim kroatističkim publikacijama, autorskim knjigama i izdanjima njegovih djelatnika koji ne zaboravljaju u središte pozornosti svoga znanstvenog zanimanja stavljati i problematiku Hrvata u Mađarskoj, problematiku identiteta, jezika, književnosti, društvenog položaja, povijesti...

Tako je na Sveučilištu u Zadru, točnije u organizaciji Odjela za izobrazbu učitelja i odgajatelja te u suorganizaciji Odsjeka za kroatistiku i slavistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu i Padagogische Hochschule Burgenland, Eisenstadt, 30. i 31. svibnja

Robert Bacalja

održan međunarodni znanstveno-stručni skup *Perspektive cjeloživotnog obrazovanja učitelja i odgajatelja*.

Dan prije početka skupa, 29. svibnja, djelatnici Odsjeka za kroatistiku i slavistiku pečuškoga sveučilišta, na čelu s predstojnikom Odsjeka dr. Ernestom Barićem, doputovali su u Zadar te su u velikoj vijećnici Odjela za izobrazbu učitelja i odgajatelja, kao gosti predavači, pred više od stotinjak studenata održali zanimljiva i vrijedna predavanja.

Tako je mr. Stjepan Blažetin govorio o Prevođenju (književnih djela) s mađarskog na hrvatski, dr. Dinko Šokčević o Slici Hrvata u Mađara, a dr. Ernest Barić o Nazivu i statusu hrvatskoga jezika u Mađarskoj.

Međunarodni znanstveni i stručni skup čiji je suorganizator, napomenimo još jednom, i Odsjek za kroatistiku i slavistiku pečuškoga sveučilišta, otvoren je nastupom Akademskoga pjevačkog zbora Sveučilišta u Zadru te prvom sjednicom znanstvenoga skupa kojom su predsjedavali dr. Robert Bacalja, dr. Ernest Barić i dr. Mira Klarin, a plenarno izlaganje imao je Johann Pehofer.

Dvodnevni rad na skupu nastavljen je u skupinama u kojima su sudjelovali svojim predavanjima i djelatnici Odsjeka za kroatistiku i slavistiku pečuškoga sveučilišta. Skup je okupio više od sto izlagača iz svih hrvatskih sveučilišnih središta. U sklopu skupa otvorena je i izložba crteža poznatoga hrvatskog slikara Ivana Kožarića u Galeriji Sv. Dimitrija, kojoj je uvodno slovo dao gradonačelnik Zadra Ivica Župan, dok je u poznatome zadarskom klubu Arsenal održan i prigodni program. Drugi dan, uz rad u skupinama, odlikovao je obilazak Zadra i zadarskih samostana svjetskoga glasa, tako samostana Sv. Frane, katedrale Sv. Stošije, samostana Sv. Marije i samostana Sv. Mihovila.

Branka Pavić Blažetin

Hižni par Berzlanović iz Hrvatskoga Židana – 1935. ljeta

Podmladak se lijepo razvija

Potkraj travnja u sumartonskome Seoskom domu održana je skupština KUD-a „Sumarton“, koji od ove godine broji 12. godinu svoga postojanja. Sjednica se odvijala prema dnevnome redu. Voditelji sekcija podnijeli su izvješće o lanjskom radu, predsjednik o financijskom stanju, i raspravljalo se o planovima. Društvo i prošle i tekuće godine mnogo je uložilo u odgoj podmlatka: radi mala plesna skupina, mala tamburaška i puhačka sekcija.

Plesačice na skupštini

Tamburaši i na skupštini sviraju

Nakon pozdravnih riječi predsjednika Jože Đurica, voditelji sekcije priopćili su zaključke lanjskog rada.

Žolt Trojko, voditelj tamburaša, zadovoljno je govorio o minuloj godini. Tamburaški orkestar „Sumartonski lepi dečki“, po svemu sudeći, sazrijeva, kazao je Žolt, i to zahvaljujući redovitim probama i vježbi članova. Od nekadašnjih mladića postali su punoljetnici, pa je to problem, mnogi rade i uče daleko od svoga rodnog sela, stoga su često spriječeni, ipak najvažniji nastupi su ostvareni. Tamburaški orkestar gotovo svakog vikenda ima nastup. Valja istaknuti nastup u Stadionu „Puskás“ u Budimpešti, i u Ljubljani. Za Festival „Kre Mure i Drave“ skladana je za njih izvorna pjesma „Međimurski mužikaši“, što je povijesni trenutak u životu orkestra.

Naravno, ima i teškoća. Nažalost, neka su glazbala već u lošem stanju, pa bi bilo potrebno kupiti bisernicu i bajs, a potrebna bi bila i neka zajednička odjeća. Glazbala bi trebala imati specijalno skladište, gdje nije pretoplo, jer i zbog toga se kvare. Mali tamburaši jako lijepo napreduju, ali i za njih bi trebalo dati sašiti narodnu nošnju. Tamburaši su lani čak i zaradili više od petsto tisuća forinti.

O djelovanju mješovitoga zbora skupštinu je izvijestio predsjednik. Zbor ponovno ima 18 članova i od prošle godine poučava ga Enikő Cselenyi, učiteljica glazbene umjetnosti. Neke se pjesme uče u više glasova, stoga je kakvoća izvođenja pjesama uznapre-

dovala. Plesna skupina u 2007. g. imala je niz nastupa, većinom sa starim hrvatskim koreografijama. Plesači su naučili i jednu mađarsku koreografiju, naime, na nastupima u Hrvatskoj traži se i mađarski ples.

Andreja Fehervari, umjetnička voditeljica plesača, sada se bavi podmlatkom, a veliku skupinu uvježbava Gordana Gujaš.

Djelovanje KUD-a općenito zavređuje pohvalu, reče g. Đuric, no treba više pažnje posvetiti čuvanju nošnji i glazbala te redovitim odlasku na probe. Kupnja glazbala ovisi i o financijskim mogućnostima. Društvo je lani gospodarilo s 2.740.392 forinti, od čega je do kraja prošle godine ostalo 576 tisuća. Veći dio novca potrošen je na priredbu „Vino i tambura“ (nastup Baruna), na šopronski tabor, na putne troškove i honorare.

Društvo je 2007. godinu zaključilo s 576 tisuća forinti. Za tekuću godinu predviđa se proračun od oko dva milijuna forinti. S milijun forinti Društvo potpomaže mjesna samouprava, nešto prihoda očekuje se i od natječaja, te od članarine.

Plan godišnjega programa i nadalje će biti gust, mjesnih priredaba od početka do kraja godine bit će u svakome mjesecu, a ima već podosta poziva i za nastupe, među ostalima na Pag, u Donju Dubravu, Svetu Mariju i u pomurska naselja. U 2008. g. već su ostvareni neki programi u suradnji s mjesnim ustanovama, to je bilo Vincekovo, Lakovni četrtak, fašnik, bojanje jaja, natjecanje vinara, Dan umirovljenika, Đurđevo, a u planovima je Dan sela na Duhove, Hrvatski dan na antu-

novsko proštenje, berbena povorka, ljuštenje kukuruza, Martinje.

KUD namjerava i ove godine organizirati glazbeni i plesni tabor, unatoč tomu što nisu dobivene potpore preko natječaja. Bude li tabor u Šopronu, sviračima i plesačima bit će ponovno omogućeno sudjelovanje.

Skupština je prihvatila izvješća i planove programa te financija i raspravljalo se o raznim pitanjima.

Estera Kramarić, voditeljica plesne sekcije, zamolila je vodstvo da se izrade neki dijelovi nošnje, te da se angažira novi koreograf za nove plesove. Zamoljeni su tamburaši da nauče glazbu plesača kako bi ih mogli pratiti pri svakoj koreografiji, naime, na mnogim nastupima traži se živa glazba.

Puhački orkestar odraslih se ne okuplja, katkad se sastaju na poneki nastup, no podučavaju se mladi puhači u osnovnoj školi i za nekoliko godina moći će se obnoviti orkestar s mladim sviračima.

Neki su zamolili predsjednika da se članovi navrijeme izvješćuju o nastupima i o programu kako bi sve to mogli uskladiti s drugim obvezama. Spomenuto je i to da se u promidžbi odredi davanje 1% poreza. Stoga će ubuduće nastupe i programe naznačiti na kalendaru u domu kulture i na seoskoj web-stranici.

Raspravljalo se i o potrebi obnove zvučne tehnike, u svezi s čim predsjednik je izvijestio nazočne da samouprava namjerava kupiti bolje pojačalo i već se traži povoljna ponuda.

Beta

„Kajkavce“ posjetili kudovci „Januševca“

Tanac, svirka i veselje tri dane dugo u Umoku

Joško Jurinković, predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave, Štefica Čubela, predsjednica KUD-a „Januševac“ ter načelnik Umoka Atila Horvat

U okviru Hrvatskoga dana, u Umoku su „Kajkavci“ ljetos jur deveti put mogli objamiti prijatelje, kudovce „Januševca“ iz Savskoga Marofa. Bilo je to još jedno jako emotivno, radosno spravišće kot i svenek, zgoda se to u Hrvatskoj ili u Ugarskoj. U punom kulturnom domu 23. majuša, petak, dvi peljajuće peršone ovoga kontaktiranja, Štefica Čubela, predsjednica KUD-a „Januševac“, ter Joško Jurinković, predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave, nisu se šparali s riči kad je bilo potribno predstaviti ovu kulturnu suradnju. Tetac Jurinković, gdo je 1990-ih ljet napravio u svojem selu jačkarni zbor i u nekom smislu je pokrenuo hrvatsko gibanje u ovom gradišćansko-kajkavskom naselju, ovput na kulturnom večeru je mogao pozdraviti brojne časne goste, prvenstveno s političke scene Gradišćanskih Hrvatov: dr. Mija Karagića, donedavnoga predsjednika Hrvatske državne samouprave, Matiju Šmatovića, bizonjskoga dopredsjednika HDS-a, Štefana Kolosara, predsjednika Hrvatske samouprave Jursko-mošonsko-šopronske županije, ter Mariju Pilšić, predsjednicu Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, a Božidar Novak, povjerenik za kulturu kod općine Brdovec, ovako je govorio o svoji doživljaji u Gradišću: – *Došao sam simo prvi put pred četirmi ljeti s općinskom delegacijom i sa člani KUD-a „Januševac“.* Onda su se potpisale dvi povelje o prijateljstvu ter kulturno-umjetničkom djelovanju.

Veljek mi se dopadao kad sam čuo ov lipi gradišćanski govor koji se je napredovao, kako smo čuli i na priredbi, umočki načelnik Atila Horvat bio je pohvaljen kot najbolji student i ki se je najveć naučio na hrvatskom jeziku. U mojem kraju u općini Brdovec, šest-sedam sel govori kajkavsku ikavicu, i ta kajkavska ikavica čini mi se da ima puno sličnosti s gradišćanskim jezikom. Prva rič ku sam naučio ovde od našega dragoga prijatelja Joška Jurinkovića bila je pivnica.

Iz razgovora s gospodinom Novakom smo još doznali da općina Brdovec jako podupira druženje s Gradišćanskimi Hrvatima, i materijalno se podupiraju društva, financiraju se putovanja, a ako bi bilo potribno, isplatili bi i putne stroške gradišćanskim grupam.

U kulturnom programu najprije su gosti pozdravili domačine s dvimi pjesmami, potom i plesom. Zatim su dospili na binu tamburaši „Kajkavci“, ki svenek imaju moć i volju da se obnovu u pjesmi i svirki. Folkloriši Kajkavci“ u čast gostov su si zavježbali novi hrvatski splet, kojega su ovput u posudjenoj narodnoj nošnji istancali s velikim uspjehom. Ansamb, pod peljanjem Štefana Kolosara, s vrimenta na vrime napučaju zreli tancoši, ali dokle ima naraščaja, živit će i ovo djelovanje. Poslije službenoga programa slijedila je večera ter druženje u slobodnijoj atmosferi, a tancu i svirki sigurno nije bilo kraja tri dane dugo.

-Tiho-

KOLJNOF – Na jubilarni tamburaški i čitalački tabor se pripravlja koljnofska Osnovna škola „Mihovil Naković“, koji će se održati od 16. do 22. junija, s 40–50 školari. Na kraju školskoga ljeta, sad jur tradicionalno, tajedan dan imaju dica još različite djelaonice u školskom okviru. Ljetos će u dvi podiljeni grupa baviti se dicom Sabina Balog i Inga Klemenšić u muzičkoj djelaonici, pri koj će početnikom zblížiti ta omiljeni instrument, a sa zrelijimi svirači će se vježbati ozbiljniji kusići. Ostali taboraši će moći pohađjati ure dramske djelatnosti i jezičnoga usavršavanja pod peljanjem Katike Mohos-Arato, a vjerske i narodne jačke će naučiti dicit učiteljica u mirovini Eržika Pajrić. Što bi pak bilo ljetoz prez kupanja i doživljajev? Zato je u program redjena i tura u koljnofsku Goru do Matine kuće, pohod Brigovićeve zbirke fotoaparata i Muzeja Škoruš u Hrvatskom Židanu ter četarski Muzej „Željezni firong“, a moru taboraši za sebe napraviti i ovput, ovisno od vlašće šikanosti, i različite stvari u ručnom djelu. Subotu, 21. junija, dopodne slijedi službeno zatvaranje tabora s programom, a otpodne će se svi školari lučiti od školskoga ljeta, onda će moći prikzeti i sviodožbu. Nediľju, 22. junija, taboraši će skupa otputovati na hrvatsko folklorno otpodne u Šopron.

KOLJNOF, JURA – Po riči Miha Gludovca amaterskoga slikara Koljnofa, Likovna zajednica Magyar Art je i njega zamolila kot autodidaktičnoga slikara da sudjeluje u njevoj jurskoj izložbi u septembru ovoga ljeta. Koljnofski umjetnik tri slike još u ljeti mora namoljati, ali, kako nam je povidao, to je već gvišno da će na platno i ovput z uljem načinjiti kip na temu prirode, s domačimi motivi. Miho Gludovac je već načinjio brojna djela s obljubljenim rodnim krajem, a lani je darovao selu zbirku slik o koljnofskom pjesniku Mati Šinkoviću. Kipici se moru pogledati u velikoj dvorani koljnofskoga kulturnoga doma.

KISEG – U organizaciji Hrvatskoga kulturnoga društva u Gradišću (Austrija) ter Hrvatske manjinske samouprave Kisege, 28. junija, subotu, u 20.30 uri u kiseškoj tvrdjavi će se predstaviti slavna opera Ivana Zajca pod naslovom Nikola Šubić Zrinjski. Izvodjači su iz Hrvatske, Ugarske i Austrije, a u spektaklu ćemo viditi i čuti i koljnofske jačkare. Informacije morete dobiti na telefonu: 94/360-113.

Koljnofski školari na festivalu u Hrvatskoj

Na inicijativu Dražena Šojića, bivšega primaša HRT-orkestra i predavača na Školi folkloru u Hrvatskoj, školari Osnovne škole „Mihovil Naković“ dostali su poziv 24. majuša, subotu, na 5. Dičji folklorni festival u Svetu Nedelju, kraj Samobora. Organizatori festivala su bili jako počašćeni da je došla jedna grupa iz Ugarske i tako je dostao program međunarodni naziv. Hrvatska manjinska samouprava, na čelu s predsjednikom Gezom Völgyijem ml., je zamolila pred nekoliko mjeseci Štefana Novaka, umjetničkoga voditelja i koreografa folklornoga ansambla „Kolo slavuj“ da napravi novu koreografiju za koljnofsku ducu, na temelju muzičkoga materijala koga su pred nekoliko ljet snimili u Koljnofu. Štefan Novak je s učiteljicom Sabinom Balog zavježbao koreografiju, i tako su mogli pred brojnom publikom u prelipom varošu na glavnom trgu pokazati dica kulturno blago Gradišćanskih Hrvatov. Na festivalu su sudjelivale grupe iz okolice Zagreba i imali su goste iz Slavonije. Muzički su ducu pratili Koljnofski tamburaši, a sam nastup su pogledali i prijatelji iz Buševca, s kim ima osnovna škola već 13 ljet dugo zvanarednu dobru vezu. Zoran Žitković, Predsjednik KUD-a Sv. Nedelja, je obećao Koljnofcem da ćedu najti priliku kada bi mogli i oni nastupiti u Gradišću. Kako izgleda, ova mogućnost će biti na Tamburaškom i plesачkom taboru u julišu u Šopronu. Nastup je financijski omogućila Zaklada za nacionalne i etničke manjine u Ugarskoj.

Ingrid Klemenšić

PEČUH – Đakovačka Obrtnička škola Antuna Horvata sudjelovala je prvi put nedavno na smotri učenika iz sedam srednjoeuropskih zemalja u Pečuhu, a njezini su se učenici natjecali u različitim znanjima i vještinama. U konkurenciji kulturnih programa, među 19 škola, Đakovčani su nastupom školskih tamburaša i folklorne skupine zauzeli drugo mjesto, a nakon toga priređena je modna revija koju su nosile učenice škole. U konkurenciji elektrostruke učenici iz Đakova bili su najbrži i najbolji u izradi svoga rada, odnosno alarmnog sustava, za što su pohvaljeni i nagrađeni.

Dječji dan u šeljinskom vrtiću

Počasni gosti: djeca i odgojiteljice iz suhopoljskoga dječjeg vrtića

U petak, 23. svibnja, s bogatim programom proslavljen je Dječji dan u šeljinskom vrtiću „Zrikavac“. Kao i prethodnih godina, i ovog su puta hrvatski sadržaji imali naglašenu ulogu. Organizatori su ove godine pozvali u goste djelatnike i djecu iz suhopoljskoga vrtića. Ravnateljica Erika Gál Varga, govoreći o suradnji te dvije ustanove, ispričala nam je da su dva vrtića, šeljinski i suhopoljski, uspostavila vezu prije godinu dana na poticaj šeljinskih odgojiteljica, koje su već duže vremena tražile partnera u Hrvatskoj radi razmjene stručnog znanja. Dana 15. listopada 2007. g. potpisana je i povelja o suradnji nakon čega su uslijedila dva susreta djelatnika vrtića.

Ivanka Škala, ravnateljica vrtića u Suhopolju, izjavila je da su rado prihvatili pobudu šeljina, te ozbiljno shvaćaju poziv na suradnju. Na prethodna dva susreta došlo je do izmjene literature i iskustava, ipak, kako je naglasila, ovaj sadašnji susret važniji je od prethodnih, naime, njime se počeo ostvariti glavni cilj suradnje: druženje djece. Ovoga je puta u Šeljin došlo četvero djece, dvije odgojiteljice i tri roditelja. U povelji o suradnji zacrtano je da treba organizirati godišnje barem dva susreta ovakve vrste kako bi se djeca upoznala i kroza zajedničku igru još bolje savladala materinski jezik.

Ravnateljica je ispričala da je suhopoljski vrtić, sagrađen 1904. g., jedan od najstarijih ovakvih ustanova u Hrvatskoj. Pohađa ga stotinjak djece, koja su svrstana u četiri skupine. U ustanovi rade četiri odgojiteljice i ravnateljica, koja i sama obavlja dužnosti odgojiteljice. Imaju četiri programa: temeljni, predškolski, katolički i, na što su posebice ponosni, likovnu radionicu pod pokroviteljstvom Svjetske banke. Ravnateljica Ivanka Škala na kraju je izjavila da ima podosta sličnosti između dvije ustanove, da su već sklopljena i neka prijateljstva, te da su djeca iz Hrvatske bila oduševljena sadržajima organiziranima za Dječji dan.

Manifestacija je pak doista bila bogata programima. Svečanost su otvorili folklorasi iz starinske osnovne škole koji su izveli splet hrvatskih plesova. Uslijedila je plesačnica u koju se uključilo i mlado i staro, a zanimljivo je bilo također i predstavljanje policije, vatrogasaca i prve pomoći. Predstavnici tih službi prikazali su svoja specijalna vozila, pa se čak moglo i voziti policijskim motorom. Najveći je red ipak bio pred skakaonicom, koja je cijeli dan stajala besplatno na raspolaganju. I ovoga se puta potvrdilo da Dječji dan uvijek traje prekratko i da nakraju nitko od djece ne želi krenuti kući.

t. k.

Čestitamo!

Sve najbolje u povodu Dana pedagoga želimo svim pedagogima, čitateljima i širiteljima Hrvatskoga glasnika.

Uredništvo Hrvatskoga glasnika

Hrvatski i najesen

Na poticaj hrvatske manjinske samouprave, u letinjskoj osnovnoj školi od jeseni je uvedeno učenje hrvatskoga jezika. Prijavilo se 93 djece, koja su izrazila želju da uče hrvatski jezik. Podučavanje jezika odvijalo se u okviru kružoka u pet skupina, tjedno jedan sat, jer materijalna sredstva nisu bila dostatna za više. Umirovljena učiteljica iz Serdahela Marija Čerčić tijekom školske godine pokušala je s djecom zavoljeti hrvatski jezik, naučiti im osnove komunikacije, neke pjesme, igre, upoznati ih s ljepotom hrvatskog jezika i kulture.

Učenje, naravno, naporno je, a djeca su i preopterećena, imaju niz drugih aktivnosti pa u učenju nemaju sva djeca jednako izdržljivosti, stoga se broj polaznika smanjio na pedeset, no djeca koja su ostala odista su spretna i radosna da mogu učiti hrvatski jezik.

Prilikom posjeta kružoka uspjela sam se upoznati sa skupinom petog razreda. Kako reče učiteljica, i njih je bilo iznad dvadeset, ali ostali su najaktivniji s kojima se može raditi vrlo učinkovito. Prije negoli se skupina predstavila, učiteljica Čerčić je sažela rad na kružoku:

– Cijele smo godine radili u okviru kružoka, točno prema propisima održavanja kružoka, imala sam plan koji sam upisala u imenik. Nažalost, knjige koje smo naručili dobili smo prilično kasno, pa sam se pokušala snalaziti sama, mnogo sam fotokopirala, često nagrađivala učenike da dobiju volju i imaju osjećaj uspjeha. Koristili smo se knjigama za treći razred osnovne škole s predmetnom nastavom, Hrvatski jezik za početnike (Horvát nyelv kezdőknek), neke pjesme s CD-a. Uzimali smo teme iz svakodnevnog života: predstavljanje, obitelj, škola, naučili boje, brojeve, mjesece, dane, voće i povrće,

kako treba kupovati, vježbali situacijske razgovore, učili pjesme i recitacije. Zadovoljna sam petim razredom, učenici su aktivni, unatoč svojim obvezama ne izostaju s kružoka.

Hrvatska manjinska samouprava gotovo sva svoja materijalna sredstva uložila je u podučavanje hrvatskoga jezika. Predsjednik Vilim Lukač obećao je da će kružok potpomagati i iduće godine, iz svoga proračuna i pribavljenim novcima putem natječaja. Manjinska samouprava zajedno s kaniškom manjinskom samoupravom priprema tabor hrvatskoga jezika tijekom ljeta.

Ravnateljica škole Ildikó Bedő svakako bi voljela da se nastavi učenje hrvatskoga jezika u toj ustanovi, bez obzira u kakvim okvirima će djelovati, naime, gradska samouprava bi željela da se uključi u mikroregijski sustav. Već potkraj ove školske godine zapisat će imena učenika koji bi od jeseni nadalje pohađali kružok hrvatskoga jezika.

Slijedio je razgovor s polaznicima kružoka, koji su se predstavili i kazali da će i iduće godine svakako polaziti kružok. Hrvatski glasnik za njih nije bio nepoznat jer je učiteljica naš tjednik više puta unijela na sat. Članke, dakako, još nitko ne razumije, ali o fotografijama su već razgovarali.

S pomoću učiteljice učenici su mi ispričali ovo:

Aleksandra Kranic: Moja baka živi u Petribi i ona zna hrvatski. Kada odlazim tamo čujem da neki razgovaraju hrvatski i sretna sam ako nešto malo razumijem. Već sam bila u Hrvatskoj, na otoku Viru. Kad budem ponovno išla, nadam se da ću već lakše razgovarati hrvatski.

Patrik Koša: Mama i tata su iz Pustare.

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fitehaza

Često idem s tatom u Hrvatsku igrati tipmix. Mama mi radi na tržnici u Letinji pa cijelo ljeto sam i ja tamo, onda čujem kako razgovara hrvatski s kupcima. Volim učiti hrvatski, u Hrvatskoj su tako fini sladoledi kakvih kod nas nema.

Gelert Režek: Meni je tata iz Serdahela pa mi kaže da trebam učiti hrvatski jezik. Ja to volim jer uvijek idemo na ljetovanje u Hrvatsku. Već sam bio u Opatiji i Čakovcu.

Patricija Hobor: Moj tata je isto učio hrvatski jezik, pa je i meni rekao da bi to dobro bilo. Kružoci su zanimljivi, učimo pjesmice, igre, probamo razgovarati, baš je veselo. Bila sam već u Omišlju, u Baški i ako idući put idem, sama ću kupiti sladoled.

Kinga Varga: Mislim da nije teško učiti hrvatski jezik, samo treba vježbati. Hrvatska je jako lijepa zemlja i volim tamo ići. Zato želim i naučiti hrvatski jezik. Nadam se da će iduće godine također biti kružok, ja ću se sigurno javiti.

Bence Balazsin: Tata mi je Hrvat iz Serdahela, ponekad ga čujem govoriti hrvatski. Ja isto želim naučiti, ponekad neku riječ mu kažem pa mi pomaže.

Karina Kobor: Mama mi je iz Serdahela, a tata iz Kerestura, oni su Hrvati, ali ne razgovaraju hrvatski. Baka ponekad govori. Kada sam bila manja pa smo bili u Serdahelu, tamo sam čula kako tete razgovaraju. Rado učim hrvatski jezik i volim odlaziti u Hrvatsku.

Kinga Andor: Ja želim znati hrvatski zato što sam bila u Hrvatskoj i da znam tamo razgovarati. Hrvatska nije daleko pa bilo kada možemo tamo otići.

Tibor Kozari: Kažu da je dobro učiti bilo kakav jezik, meni se sviđao hrvatski pa sam se javio na kružok.

Beta

Bernadeta Molnar, 1. razred, Koljnof

Koljnofska škola Mihovil Naković zatvara prvo ljetno dvojezičnosti

Poslije petroviske obrazovno-odgojne ustanove, koljnofska Osnovna škola „Mihovil Naković“ je bila druga ustanova u našoj regiji ka je u ovom školskom ljetu stupila na put dvojezičnoga podučavanja i kod njih dost hrabreno je upeljan dvojezični model u nastavu (50% školskih predmetov se podučava po ugarski i hrvatski) u prvi tri razredi. Vrijeda je kraj prvomu školskomu ljetu s tim tipom nastave, a o iskustvi je nam ovako govorila ravnateljica škole Agica Sárközi. – *Ja tako mislim, uspješno nam je prošlo prvo ljetno u ovom projektu, roditelji, dica i učitelji su se smirili. Istina, na početku nismo znali konkretno ča će sve ovo značiti, kakova će to biti zadaća, je li ćemo moći to u svakodnevnom životu konkretizirati. Sad se je izjasnilo da nije to tako strašno, da se to more lipo, polako napraviti. Jednu rič za drugom se naučiti u praksi. Naše učiteljice u niži razredi su si napisale i male ceduljice, tablice s dvojezičnim rečenicama, i to su tako vježbale svaki dan. Dvojezično se učiti dicit nije bilo teško, ni strašno, a sad jur nije ni za naše učiteljice. Kako je rekla nadalje školska peljačica, učiteljice su podijeljene u dvi grupa. U posebnoj djelaonici se bavu onimi ke će položiti jezični ispit, a prik jezičnih manirov su je vodile kolegice s materinskim jezikom, Katica Mohoš-Arato ter Ingrid Klemenšić. Pet školnikovic pak se je javilo na studij Visoke škole u Baji, a konzultacije se držu u Koljnofu, ke pohađaju još brojni pedagogi i iz drugih gradišćanskih škol, iz Bizonje, Gornjega Četara, Petrovoga Sela, Kemlje.*

Iako se dvojezično uču dica u Koljnofu od 1. do 3. razreda, financijski gledano postoju velike nepravdičnosti: – *Normativu dobijemo samo za prvi razred, to je istina, jer po zakonu tako mora biti. Uz to mi našu dicit podučavamo u 2. i 3. razredu iz dvojezičnih knjig, jer ovako skupa se pripravlja na ure i učiteljice i školari. Svi se skupa uču, a vježba*

stupi i u praksu i nije potrebno još ljeta dugo čekati da naše pedagoginje hasnuju riči, sve ono ča su osvojile prilikom učnje – je nam objašnjavala nadalje Agica Sárközi. U ovoj školi je zavladao hrvatski duh, učiteljice, Ugrice, i medjusobno pokušavaju razgovarati po hrvatski iako se neke riči bojsek teže izgovaraju, iako intonacija još nije ona prava, smisao za šalu, a i volja se ne zgubi. Po riči direktorice, svi su bili jako zainteresirani, a uz to su se i bojsek bojali, bili su neki i u stresu, kako će to sve krenuti i odvijati se, ali danas svi vidu da ide sve prez orijaških naporov, a skupno učenje daje i neku plus motivaciju. – Zajednička poteškoća nigdar nije tako teška. Ako čuda ljudi nosi tu vričicu, onda jedan drugomu pomažu, marljivije djeladu, nijedan ne kani odustati, jer zadnji nijedan ne kani biti. Tako pak vliču i kola našega školstva, to je pak jako dobro viditi – je još komentirana jezična oduševljenost. Od oktobra do kraja januara, zahvaljujući i ideji dr. Franja Pajrića, u ovoj školi su i dva jezični asistenti iz Hrvatske potpomagali djelo hrvatskih učiteljic. Tajedno oko dvajset uri su

imali s dicitom od 2. do 8. razreda. Na početku su samo hospitalirali, učili se metodiku, a potom su jur i samostalno držali ure. Jedan med njimi pripravio je i učenike 8. razreda na jezični ispit. Tijekom školskoga ljeta dosadašnji učitelj Geza Völgyi ml. ki je peljao tamburašku djelaonice u okviru nastavnoga plana, je zbogomdao školi, a umjesto njega je bila zaposlena Undanka Sabina Balog ka je trenutačno i studentica hrvatskoga jezika u Sambotelu. U školi podučava nimški jezik u 4. i 6. razredu, pokidob je pak folkloristica i sviračica undanskoga društva Veseli Gradišćanci, u 3. 5. i 6. razredu vježba dicit na ples i tamburanje. Momentalno ona je stručna voditeljica diče folklorne grupe, ka je pred kratkim nastupala na Folklornom festivalu u Sv. Nedelji, kot jedina izvodjačica izvan Hrvatske. Kad se postavlja školskoj direktorici zadnje pitanje, hoće li se za 5–10 ljet med školske stijene vratiti stari sjaj hrvatskoga jezika, iz nje zrači optimizam: – *Ako u tom ne bi vjerovali, onda bi bili jako turobni ljudi. Kako se kaže, ufanje umire nazadnje. Mi moramo vjerovati, prez vjere, prez volje to nikako ne ide. To bi bilo najbolje ako bi se dica med sobom na hrvatskom jeziku pominala, a je li će to biti?! Mi odrasli kažemo dobru peldu, trsimo se, trudimo se, a vrime će nam pokazati ča je dobar put. Mi nudjamo dicit zvana škole i druge hrvatske programe, npr. karaoke, folklor, različite kružoke. Još bi malo pinez trebali pak bi mogli pokrenuti i druge djelaonice, npr. kazališno djelovanje. Samo da nas financijalne poteškoće ne gnjavu kot i druge škole, no moram naglasiti da naša samouprava se trsi da imamo sve. Zbog sačuvanja jezika mi ipak moramo sve pute najti! Od 4. razreda svi se školari uču na tambura svirati, a još bolje bi bilo ako bi mogli svi i plesati ali pak glumiti. Zato imamo mi još plane i želje, i ufam se da ćemo sve to moći i napraviti!*

-Timea Horvat-

Druženje u znaku ovce i ovčjeg repa

U organizaciji hrvatske, njemačke i romske manjinske samouprave te mjesne samouprave sela Vršende, u subotu, 31. svibnja, u podnožju vršendskog Orašja i njegovih vinograda, u hladu podruma i visokih orahovih stabala održan je III. kulturni i gastronomski festival „Ovca i ovčji rep”. Treću godinu zaredom prišlo se njegovoj organizaciji, organizaciji festivala koji je dobio ime po ovci koju su stoljećima na ovim padinama napasali vršendski Hrvati i sorti grožđa koju su pri tome uzgajali, ovčjem repu, od koje su pravili i prave u svojim dubokim i velikim podrumima vino iznimne kakvoće. Jedan od poznatijih proizvođača jest Ladislav Kovač, a ništa slabije nije ni vino iz stogodišnjeg podruma Atila Kovačevića koji je na festivalu u sklopu natjecanja vina hrvatskih proizvođača u Vršendi dobio veliku zlatnu medalju. Od pamtivijeka su Vršendani

vinogradari, ratari, uzgajivači stoke, ovaca u prvom redu.

Ovogodišnji festival otpočeo je trojezičnom svetom misom u prekrasnoj vršendskoj crkvi, koju je služio Attila Bognár, župnik iz Sajke, a nastavljen pozdravnim govorima na otvorenom prostoru spomenutog Orašja, paljenjem vatre i bogatim folklornim programom. Svoj veliki doprinos zajedničkoj organizaciji priredbe dale su vršenska Hrvatska samouprava te Vjerska i kulturna udruga šokačkih Hrvata u Vršendi na čelu s Agom Hosu i Marijanom Balatinac. Vidjelo se to i iz samoga folklornoga programa u kojem su nastupila mnogobrojna hrvatska društva iz Vršende i Mohača te iz Hrvatske. Tako: Pjevački zbor i orkestar „Orašje” Vjerske i kulturne udruge šokačkih Hrvata u Vršendi, HKUD „Duboševica” iz Hrvatske, MKUD Kupusine iz Vojvodine, Dječja plesna skupi-

na, Izvorno folklorno društvo i bušari mohačke Šokačke čitaonice, sastav „Šokadija” Šokačke čitaonice, a uz njih njemački KUD iz Babraca, mađarsko folklorno društvo iz Šatorišća te folklorna skupina Roma iz Vršende. Uz to organizirani su posebni sadržaji: natjecanje mjesnih vinogradara i dijeljenje diploma, sajam rukotvorina, smotra konja, šetnja kočijom, šišanje ovaca, otvoreni podrumi i dječji programi. Mi smo, naravno, navratili do naših podruma, podruma ispred kojega je svoje goste dočekivala tamošnja hrvatska samouprava, podruma Atila Kovačevića koji je sagrađen prije sto godina i kojega je blagoslovio ovom prilikom svećenik Attila Bognár i gdje je otvorena prigodna izložba „Orašje u slikama”, te podruma Ladislava Kovača, pravoga malog restorana gdje smo jeli izvrsnu mladu janjetinu s ružmarinom i mladim krumpirom te pili izvrsni Lacijev ovčji rep.

Kod Atila smo se uvjerali u kvalitetu njegove ovogodišnje velike zlatne diplome koju je dobio za svoj ovčji rep, i u ljepotu „Orašja u slikama”, te kako itekako ima budućnosti vršendsko-mohačka Šokadija. Mladih Šokaca i Šokica, pa i poneka mala Bošnjakuša, bilo je uz mlade roditelje u povećem broju i svi su se oni dobro osjećali oko zajedničkoga stola, u hladu velikog oraha uz ljubazne domaćine, izvrsno vino, ovčji paprikaš, grah i, dakako, domaće kolače. Kod središnjega mjesta okupljanja naših Hrvata pak zatekli smo Mohačane na čelu s Đurom Jakšićem, teta-Stanu, Ivicu, Agiku, Stipana, Milicu, Đuru i još mnoge druge koji su uz večeru uživali u druženju i glazbi orkestra MKUD iz Kupusine. Ovu su priredbu počastili i treća konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Katja Bakija, predsjednik i zamjenik predsjednika HDS-a Mišo Hepp i Đuso Dudaš, kojima su se itekako radovali domaćini.

Branka Pavić Blažetin

Društvo *Hrvati*, najmladja civilna organizacija na tlu Gradišća

Kako je najavljeno na generalnoj sjednici Koljnofškoga hrvatskoga društva, u Koljnofu je pred kratkim osnovano još jedno hrvatsko društvo, ko se zove Društvo Hrvati – Horvátok Egyesület. Kako je rekao predsjednik ovoga društva, dr. Franjo Pajrić, najmladja civilna organizacija na tlu Gradišća u žitak je pozvana „s ciljem da još već programov načinjamo, još bolje moremo organizirati priredbe, tako da neke programe neće Koljnofsko hrvatsko društvo organizirati, nek će Hrvati“. U planu je još objavljenje trojezičnoga (hrvatski, ugarski, nimški) DVD-a, o 30-ljetnom partnerstvu Koljnofa s Buševcem. To je djelomično već prikazano lani, prilikom gostovanja u Buševcu, pod naslovom „Priča o jednom prijateljstvu“. Uz to je još u planu izdavanje brošure s koljnofskimi nadimki. Ta ideja je obdjelana već u okviru školskoga kružoka, ali su se morali podatki dopuniti, ispraviti. Materijal je već gotov, nek na pineze se čeka. Hrvati, kot društvo, ima i neke zamisli za povijesne, znanstvene tematike, a zato su spremni prekoraknuti i svoj seoski prag. Ljetos, kako je tvrdio mladji Pajrić, je 475. obljetnica doseljenja Gradišćanskih Hrvatov, zato Društvo namjerava u oktobru skupapozvati dvodnevnu konferenciju kade će slušateljstvo vjerojatno mnogo novosti čuti i o kiseškom kapetanu Nikoli Jurišiću. O ovom senjskom junaku predvidja Društvo vandati knjigu iako se najde skromna literatura, samostalno izdanje ne govori o njegovom žitku, ni junačstvo suprot Turkov, ke bi pak čuda značilo i za Gradišćanske Hrvatove, pokidob je on imao vodeću ulogu ne samo u branjenju grada Kisega nek i u doseljenju Hrvatov u okolici spomenutoga grada.

„Mi kanim sada polako, od kih deset stručnjakov, povjesničarov, sociologov itd. sastaviti stručni tim. S njimi skupa ćemo napraviti i nekoliko konferencijov. Na kraju će se izdati ta knjiga o Nikoli Jurišiću, a ovu ideju podržavaju i znanstveniki u Zagrebu – istaknuo je predsjednik novoga koljnofškoga društva.

-Tiho-

Prvi susret učenika prijateljskih naselja u Baji

Dan prije obilježavanja 320. obljetnice doselidbe bunjevačkih Hrvata u Bačku, u petak, 30. svibnja, u Baji je organiziran cjelodnevni susret učenika prijateljskih naselja: Bizovca i Aljmaša, Santova i Petrijevac te Labina i Baje.

Podsjetimo da je suradnja Aljmaša i Bizovca počela potpisivanjem ugovora o suradnji 1994. godine, i bila je to prva suradnja u Bačkoj s jednim hrvatskim naseljem, koja je uspostavljena na razini naselja. Samo dvije godine poslije, 1996, ugovorom je potvrđena suradnja Hrvatske samouprave Santova i općine Petrijevac kod Osijeka. Suradnja gradova Baje i istarskog Labina najnovija je suradnja. Još prije nekoliko godina zbratimljeni su Bačino kod Kalače i Bačina u Općini Ploče. Može se reći da je prijateljska suradnja između navedenih naselja redovita prije svega na polju kulture, športa i obrazovanja.

Ovajput organiziran je susret za učenike i nastavnike prijateljskih škola, prijepodne izlet, putovanje vlakom šumarije „Gemenc“ iz Pribilja (Pörböly) kroz dio Nacionalnog

parka Dunav–Drava, zatim gledanje filma koji prikazuje bogatstvo flore i faune Nacionalnog parka, te posjet stalnoj izložbi.

U popodnevrim satima susret je nastavljen u Općemu prosvjetnom središtu na Dolnjaku, u jednoj od dvije osnovne škole u Baji u kojima se hrvatski predaje kao predmet, druženjem uz razne zabavne i športske sadržaje koje su pripremili bajski učenici i učitelji. Stotinjak okupljenih učenika imali su prigodu gledati program dviju plesnih škola, koji je oduševio i mlade i stare. Prvi susret u sklopu triju prijateljskih veza održan je u suorganizaciji i uz potporu Bačkog ogranka SHM-a i Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije.

t. kedves

